

חינוך מהפרשה

זכני לגדול ולגדל - קדושים

בשורות שלפנינו נעסוק בנושא כאוב שעם כל הצער מן הראוי להציפו מידי פעם בכדי לעורר לב אבות ומחנכים להיות יותר סבלניים במעשיהם ותגובותיהם, למען לא נמעל ח"ו בתפקידנו הכל כך חשוב במלאכת החינוך.
ונפתח בכמה עובדות:

אתה שטן!!!

סיפר לי בחור שהמשיגח בישיבה בה הוא לומד הבחין שהוא מפריע לו באמצע השיחה.
לאחר מכן קרא לו לחדרו, הוכיח אותו על כך וקנס אותו בסכום של 50 ש"ח. לפני שיצא מהחדר,
אמר לו המשיגח: אני מצטער שאני אומר לך את זה, אבל אתה שטן!!!
שומו שמים על זאת!!!
הייתכן מציאות כזו שאדם אשר אמור ללא ספק
לשמש כדמות חינוכית בישיבה מכנה תלמיד בשם שטן!!
ובפרט שביודעו ומכירו קאמינא, שמדובר בבחור למדן וכשרוני רק שלעיתים גובר עליו יצר
השובבות, וגם אם יש להוכיחו על משובות נעורים אבל בודאי שלא לנקוט כלפיו בכאלו לשונות
גנאי!

האם אפשר להוכיח משוגע?....

פעם שאל אותי מחנך אחד, כיצד הייתי מגיב לתלמיד שבאמצע השיעור חמד לו לצון וקשר את חוטי
הציצית של חברו לספסל?
אמרתי לו שאם אף אחד לא הרגיש בזה, הייתי מתעלם באותה שעה ורק לאחר מכן מגיב למעשה
באופן פרטני יחידני מול הבחור (אם מדובר בבחור שמועד לכך או שזקוק לתגובה), מדבר על ליבו
ומסביר לו עד כמה הדבר לא מתאים לו...
ואם הדבר היווה הפרעה למהלך השיעור, באופן שאי אפשר להמשיך, התגובה תהיה בהתאם, ככל
הנראה בלא להגיב מילולית אלא במבט נוקב, ולאחר מכן בארבע עיניים תבוא תגובה כפי הצורך,
הזמן, ומצב הבחור באופן כללי.
אותו מחנך לא הסכים איתי ואמר לי שכיון שהבחור לא לומד כמו שצריך, אם הוא עשה דבר כזה
אז הוא משוגע!!!
ואף הוסיף וסיפר לי שאכן כך היה מעשה, והוא אמר לו בנוכחות כולם: אין לי מה לומר לך אלא
שאתה משוגע! ואתה יכול להגיד גם לאמא שלך שאני אמרתי שאתה משוגע!!!
ריבונא דכולא עלמא! לבד מחומרת העניין שלא לצעוק על בחור ברבים ולביישו, הרי לא הושגה כעת
שום מטרה! כיון שמכאן ואילך, בתור מחנך אין לך מה לצפות ממנו כלל, כיון שהוא בעצם
משוגע...ומה לך כי תלין עליו? שלא לדבר על הפגיעה שנחרטה בנפשו, ומן הסתם תלווה אותו כל
חיו.

חוסר רסן - כלי לשבירת בחור!!!

פעם ניגש אליי בחור שמתוך היכרותי האישית עמו, ידוע לי שהוא בחור למדן וכשרוני, ובמקום הלימודים בו הוא לומד הוא מגיע להישגים גבוהים במבחנים, ורף הציונים שלו עומד בדרך כלל על 100%, וסיפר לי שהוא שבור מאוד ואין לו חשק ללמוד כלל!

לשאלתי מדוע - ענה לי שהמשגיח באותה ישיבה יורד לחייו, כיון שהוא קצת שובב, לטענתו... באחד הוועדים שאל המשגיח שאלה והבחור לחש את התשובה לזה שלידו, וכששאלו המשגיח מנין אתה יודע את התשובה? ענה: פלוני אמר לי. וכששמע זאת המשגיח, צעק על הבחור שגילה את התשובה וביזהו לעיני כולם, ולא שככה חמתו עד שאמר לו: "אתה פושע! חוטא ומחטיא"!!! ולא חסך במילים קשות..

כתוצאה מכך, הבחור נשבר!!!

וכאן הבן שואל, האם באמת הדבר מצדיק את בזיונו של הבחור ברבים?!

חוסר הרסן של הרב - שבר את התלמיד!!!

קח את החפצים שלך ולך לבית

עוד תופעה שנתקלתי בה, כאשר מחנך אחד אימץ הנהגה בתקופות בהם רצה לחזק את שמירת הזמנים

בלא להבדיל בין בחור טוב לבחור חלש או בחור מועד בענייני שמירת זמנים וכיוצ"ב.

והשאלה מתבקשת ואף זועקת!!! האם מחמת התפיסה של -למען יראו או ישמעו ויראו-הותר הכל?!

כיצד יכול רב ומחנך להתנהל בצורה כזו מול תלמידיו? בפרט שהדבר אצלו כשיטה ודרך אשר היתה ידועה אצל מכיריו ??? האם מוכן לקחת את האחריות על כתפיו? הלא מדובר כאן בעתידו הרוחני של הבחור, ולעיתים גם בעתיד משפחתו! וד"ל.

הרי מילים יכולות לפצוע, להזיק וגם להרוג! משמעותי בעולמו של בחור - קח... ולך... בלא שנוצרה שום שיחה בסיסית עם הבחור על מצבו, או לכל הפחות לתת לו להסביר?

הרי אם מדובר בבחור טוב, אז בודאי הוא עלול להתאכזב ולהיפגע עד עמקי נשמתו, שנשלח לבית רק בגין רצון לעשות חיזוק לסדרי הישיבה... דבר שלצערנו נתקלים אנו לא פעם שבחור נשבר מאוד בגלל שהתייחסו אליו בצורה משפילה בלא להתייחס למעמד במסגרת בה הוא לומד.

ואם זה בחור חלש, הרי שיכול הדבר להוביל בטווח הרחוק - ולעיתים אף בטווח הקצר - לשינוי גורלי בכל מצבו הרוחני... דבר שיבוא לידי ביטוי באיבוד החשק, התמרמרות כלפי רבותיו, ואף אולי ח"ו הפניית עורף לכל מה שהם מייצגים... והדברים ארוכים.

בפרט שיש תלמידים שמתרגמים את המצב הנ"ל כחולשה של הרב ואינם מקבלים בעצם הדבר שום חיזוק ואף לא הערכה למסגרת הישיבה, וזאת בלשון המעטה.

הבה נשאל, האם אכן זהו הפתרון? האמנם תמו הדרכים והכלים השונים הרבים לשמור על סדרי הישיבה והמסגרת? האם זו ברירת המחדל? לא!!! זהו מחדל!

ולא נרחיב כעת על כך שנעשה הדבר ברבים לעיני כל שאר הבחורים!!!

ובמקרה אחר שח לפני בחור אחד שהמרה את פי המשגיח כמה פעמים באותו חודש, לטענתו בלא כוונת מכוון, והמשגיח מסר שיחה בישיבה תחת הכותרת "ככלב השב אל קיאו" כולם הבינו למה

המשגיח מכוון... והבחור נשבר עד עמקי נשמתו. ואף לאחר תקופה הוזקק לשיחות רבות אצל מביני דבר בכדי לשקמו מחדש.

שלא נמעל בתפקיד!

דוד המלך אומר בתהילים (קטו, טז) "הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַה' וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם". לכאורה, נראים הדברים פשוטים וברורים לכל בר דעת, וכי יעלה על הדעת שמקומם של בני אדם הוא בשמים, ומה רצון הכתוב ללמדנו בזה?

וכאשר ירצה האדון, יעביר אותם מהפקידות ויתננו לאחרים

בפירוש הרד"ק על הפסוק מונח ביאור לדברים, נפלא אך מחייב, וזה לשונו: "השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם. אף על פי שהוא עשה השמים והארץ, ממשלת השמים לו לבדו ואין לאדם בהם דבר, אבל הארץ נתן ממשלתה לבני אדם, וכן כתוב (מזמור ח, ז) "תמשילהו במעשי ידיך כל שתה תחת רגליו". וצריך שידעו בני אדם ויכירו כי הוא אדון הכל והם פקודים עליה, וכאשר ירצה יעביר אותם מהפקידות ויתננו לאחרים, כלומר שְׂמִית אלה ויוליד אלה, ומי שיכיר שהוא אדון ויִיָּאָהוּ כמו הפקיד הנאמן, האדון יעמידהו בפקידות ויחייהו הזמן הקצוב לו". ע"כ. חובת האדם להבין ולחיות מתוך ידיעה נאמנה, בכל רגע, שאף על פי שהקב"ה נתן את הארץ לבני אדם, מכל מקום ממשלת האדם כאן בארץ מנוהלת מן השמים, תלויה ועומדת, אם יקיים את שליחותו בנאמנות - אזי יזכהו הבורא לזמן הקצוב לו להשלים ייעודו ותפקידו, אך אם ח"ו ימעל בתפקידו - אזי יעביר אותו הבורא מהמינוי אותו קיבל מראשית יצירתו ויעבירהו לאדם טוב ממנו, ובידו כל הדרכים לעשות זאת.

הוראות שימוש של העולם

מצוות רבות מטרתן להנחות את האדם ולהטמיע בנפשו את הידיעה הזאת. למשל, מצוות השמיטה והיובל מיוסדות ומבוססות על העיקרון לפיו כל הנברא בעולם שייך לקב"ה, והשימוש של האדם בעולם, הוא שימוש מושאל ומותנה על ידי הקב"ה בלבד. לפיכך, גם הנהנה מדבר כלשהו בעולם, צריך לברך לה' ולקבל את רשותו. הברכה מאפשרת לאדם ליהנות מן העולם, כדברי הגמרא (ברכות לה, א):

"אמר רב יהודה, אמר שמואל: כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו נהנה מקדשי שמים. שנאמר: לה' הארץ ומלואה. רבי לוי רמי: כתיב "לה' הארץ ומלואה", וכתיב: "השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם"? לא קשיא, כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה. אמר רבי חנינא בר פפא: כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו גוזל להקב"ה וכנסת ישראל".

כלומר, כל העולם שייך לקב"ה אשר נתנו לבני אדם בתנאים מוגדרים מראש, וממילא המקיים את התנאים מקבל מהבורא יתברך רשות שימוש, ואם אינו מקיים את התנאים הרי הוא מועל וגזלן. אשר על כן, חובת האדם להתבונן ולחפש כיצד לקיים את ייעודו, לבקש לידע את תפקידו ולדעת כיצד לממשו, אך ללא ספק עולה על כולנה מידת ההשתדלות, וכמה שיותר, לא לצער את הזולת.

לנהל מפעל חסד ולהתאכזר לזולת - מזעזע!

לגודל חשיבות העניין נציין מעשה נורא המבטא חוסר התחשבות בזולת:

ומעשה שהיה כך היה. יהודי התגורר בדירה שכורה יחד עם משפחתו, אך בגין מצוקה כלכלית שעברה עליו, כבר מזה חודשיים לא עלה בידו לשלם את דמי השכירות. פקעה סבלנותו של בעל הדירה שפנה אליו בלשון שאינה משתמעת לשני פנים: אם עד מחר התשלום לא מגיע אליי, הרי שאתה מתפנה מהדירה!!

כמובן שהשוכר לא יכל לגייס את הסכום, וכל שכן שלא בזמן כה קצר, ואכן למחרת הלך המשכיר והוציא צו בית משפט והוצאה לפועל באופן מידי, וכך הגיעו המעקלים לבית עם משאית כדי להעביר לשוכר את חפציו, אלא שאחר שנכנסו גילו שפשוט... אין להיכן להעביר את החפצים שלו... ובהחלטה של רגע גמרו אומר לפזר את כל תכולת הבית בחדר המדרגות!!! במהירות פינו את הארונות ושפכו את תכולתם בחדר המדרגות, בכל קומה הניחו חלק מהחפצים, כשבהם שקיות של בגדים, מצעים, כלי בית, ובקיצור, את כל תכולת הבית... לתדהמת כל דיירי הבניין.

כמלאך משמיים הופיע אברך יקר וטוב לב שגר בשכנותו והכניס את ההורים למשך שלושה שבועות לגור בביתו כאשר הילדים נשלחו לשהות אצל קרובי משפחה...

במשך תקופה זו, ניסו ההורים בכל יום לחפש דירה המתאימה להם וליכולותיהם אך ללא תוצאות, ברוב המקרים כששמעו המשכירים שמדובר במשפחה שזרקה מהדירה בעקבות בעיות בתשלום, התשובה היתה ברורה...

רק אחרי מגעים קדחתניים בשיתוף ראשי ארגון חסד מסוים שקיבלו על עצמם לשלם עבורם דמי שכירות לשנה מראש, ובאמצעות כך להחזיר את המשפחה למצב מאוזן, הושגה עבורם דירת מגורים.

המפליא והמאכזב ביותר בכל הסיפור הוא שהמשכיר שזרק את המשפחה מהבית בצורה כל כך מבישה הוא... מנהל מפעל חסד גדול ונכבד העוזר ומסייע לנצרכים ללא תמורה... הגם שקשה לדון לפני ששומעים היטב את שני הצדדים, אך ללא ספק המעשה לכשעצמו מחריד! ה' יצילנו.

שלא יצטער השני לחינם...

מסופר על תלמיד בישיבת מיר שעבר בפרוודור של הישיבה וראה פיסת נייר מושלכת על הרצפה, הוא חשב שנכתבו עליה דברי תורה, ולכן התכופף והרים את הנייר, אך לאחר שהתבונן ראה שטעה, אין בה דברי תורה כלל, וממילא שוב השליכה בחזרה לרצפה.

הגאון רבי ירוחם ממיר, שצפה מהצד במעשיו, קרא לו ושאלו: מדוע זרקת את הנייר? השיב הלה כי חשב שיש בה דברי תורה ולאחר שראה שטעה השליכה שוב. שאלו רבי ירוחם: אמנם לא אתה הוא זה שזרקת את הנייר בתחילה, אך הרי אין ספק שבגלל שנדמה לך שיש בו דברי תורה הוצרכת להתכופף והדבר ציער אותך שעשית זאת לחינם, אם כן אפוא עליך לחשוב, הרי כעת יעבור תלמיד נוסף במקום וגם יטעה ויצטרך להתכופף לחינם ויצטער, ואת זה בודאי אתה יכול למנוע אחרי שהגבתה את הנייר וראית שאין בו דברי תורה... מה גם שבלאו הכי יבוא המנקה ויצטרך להתכופף כדי להרימה ומדוע לא תשליך את הנייר כבר עכשיו לפח?

ללמדנו עד כמה חובתו של האדם להתבונן במעשיו ובהשלכותיו על זולתו.

צערה של האלמנה...

באחד ממוסדות הלימודים, עבדה טבחית אלמנה, שהנהלה אישרה לה לקחת לביתה מהמאכלים והתבשילים הנותרים בסופו של יום. יום אחד, בעת ארוחת הצהריים, ביקש אחד הבחורים קציצה נוספת. אבל הטבחית השיבה לו: אין, הכל נגמר.

הבחור, במשובת נעורים ענה לה בעזות פנים: "אהה... את רוצה שיישאר לך קציצות לבית!" לשמע הדברים, נפגעה הטבחית עד עמקי נפשה, והתחייבה שלא תיקח עוד אפילו פירור אחד לבית. הבחור עשה מכך צחוק ולא התייחס כלל.

עברו ימים ושנים, והנה לאחר כחמש עשרה שנה, פגש הבחור את חברו לשעבר עם ילדיו. שוחחו השניים שעה קלה, והחבר הציג בפניו את ששת ילדיו, כן ירבו. "וכמה ילדים יש לך?" התעניין החבר. הוריד הבחור את ראשו ואמר: "בעזרת ה' - יהיו, מתי שה' ירצה...". החבר כמובן נבוך מאוד, הצטער על שאלתו המביכה, נפרד ממנו לשלום והלך.

לאחר כמה צעדים, נזכר החבר לפתע באותו מעשה עם הטבחית האלמנה, וחשב בליבו: אולי ח"ו בעוון זה לא זכה פלוני בפרי בטן? משעלתה מחשבה זו בראשו, מיד סב על עקבותיו, ומיהר להשיג ולשטוח בפניו את מחשבתו.

אולם הלה דחה מיד את הדברים: מה פתאום? מה זה קשור? אבל החבר לחץ עליו, עד שלבסוף הוחלט לגשת למרן הסטייפלר זצ"ל לשמוע את דעתו. כשהגיעו לביתו, כתבו את השאלה על הדף, ובסיום המכתב כתבו: "הייתכן שבעבור זה אין ילדים?"

כאשר קרא הסטייפלר את המכתב, הזדעזע וצעק:

"הייתכן כזאת?! ודאי בגלל זה! לצער אלמנה... הייתכן?!"

בכה הבחור והצטער מאוד, בירר את כתובתה של האלמנה, ומיהר ללכת לבקש את סליחתה. "את מכירה אותי?" פנה ושאל. "כן, ודאי שאני מכירה", ענתה. "באתי לבקש סליחה". אבל התשובה הדהימה אותו: "אני לא סולחת לך! בגללך סבלו עשרת ילדיי במשך שנים רבות. אינני יכולה לסלוח!". הבחור ביקש שוב, התחנן, דיבר על ליבה, אך היא בשלה: "לא ארמה את עצמי לומר שסלחת. אינני יכולה לסלוח לך!"

לא ידע הבחור את נפשו מרוב צער וחרטה. החליט להתייעץ עם מכריה של האלמנה כיצד יוכל לפייס אותה, ואלו אמרו לו שיש לה בן המתקשה בלימודיו. מיד פנה אליה ואמר לה, שהוא מוכן ללמד את בנה, ולהקדיש כל יום כמה שעות על מנת לסייע לו, לקדם אותו ככל האפשר, ובזה הסכימה ומחלה לו מיד בלב שלם.

וברוך ה' כעבור זמן קצר נפקד בילדים...

חצי מעולם הבא בעבור פגיעה ביהודי...

ומעשה שהיה עם הגאון הגדול רבי דוד בכר זצ"ל, בעל הדברי אמת, אשר בערב חתונת בנו שכר עגלון להסיעו למקום החופה, אולם הלה היה איטי והתנהל בעצלתיים. הרב העיר לו שעליו להזדרז כיון שממתניים לו לערוך את החופה, אולם העגלון לא שת ליבו לדבריו, וכך חזר הדבר ונשנה כמה פעמים עד שלבסוף העיר לו הרב בחריפות: "עד מתי אינך שומע? שלומיאל שכמוך! כבר מאוד מאוחר!" נפגע העגלון אך החריש ותיכף התחיל לדהור וכך הגיעו בזמן.

כשהגיעו, מיד ירד הרב לערוך את החופה ולאחר מכן שאל היכן העגלון, והנוכחים אמרו לו שכבר שילמו לו והלך. תיכף ביקש לשכור לו סוס ועגלה וביקש מהרוכב בה למהר בכדי להשיג את העגלון.

לאחר מספר דקות ראהו מרחוק, וכאשר הגיע אליו ביקש ממנו מחילה על מה שאמר לו והתנצל בפניו שיבין כי היה מודאג בעקבות הזמן הדוחק וכבר ביקש ממנו כמה פעמים למהר ולא שמע, והיתה זו פליטת פה ועליה הוא מבקש מחילה. אך העגלון לא הסכים לסלוח! הרב ניסה להפציר בו שוב, אך ללא הועיל. הרב ביקש אף לפצותו בממון ואפילו לתת לו את כל כספו, אך גם זה לא עזר! שאלו הרב, מה עוד יעשה בכדי שיסלח לו, ואז השיבו העגלון שהוא מוכן למחול ולהעביר קפידתו בתנאי שיתן לו הרב חצי מעולם הבא שלו!!!!

והנה, תיכף ומיד הסכים הרב ואף כתב לו זאת בשטר ואז הסכים העגלון וסלח לו.

ללמדך, עד כמה חמורה פגיעה ביהודי!

זהירות! הכל כתוב! מעשה נורא

במעשה המופלא שלפנינו, שסופר לנו על ידי בעל המעשה המתגורר בשכונת 'רמת אהרן' בבני ברק, יש מסר חד כתער, עד כמה חמורה היא הפגיעה ביהודי, בן למלך מלכי המלכים, ועל אחת כמה וכמה כשמדובר בתלמיד. על המלמדים והר"מים, וכל מי שמתעסק בחינוך, לקרוא את השורות הבאות בעיון רב, ולהחדיר את הלקח והמסקנות לליבם, ולהבין שהדברים אינם פשוטים כלל ועיקר. כל הפרטים שיסופרו כאן הינם מדויקים ביותר, וגם בעל המעשה שסיפר את הדברים, השתדל לדייק בדבריו ובמילותיו, ולא לסטות כהוא זה ממה שאירע. הסיפור כולו עבר בביתו של מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, ובכל מהלך ההתרחשות ובכל שלב ושלב הקפיד בעל המעשה לשאול את פי מרן שליט"א מה לעשות וכיצד לנהוג.

האיש, המתגורר כאמור ברמת אהרן, מספר את המעשה בקול נרגש עד מאד. למרות שעברו כבר מספר ימים מאז המקרה/החלום, הוא נשמע נסער עד עמקי נשמתו. 'חשוב לי שהדברים יועברו לציבור, כיון שאפשר להקיש מהם על מעשים רבים הנעשים בזמננו', הוא אומר:

לילה אחד, הוא מספר, והנה אני רואה בחלומי את הורי, את אבי ואימי, יחד עם סבתי ובני משפחה נוספים שכבר נפטרו לבית עולמם. פניהם היו מאירות, ואבי המנוח פונה אלי ואומר בזו הלשון: 'רוצים להזמין אותך לבירור בבית דין של מעלה, בעניין מי שפגע בך לפני 43 שנים'.

לפני שהספקתי להחזיר תשובה, ממשיך אבי ואומר ש'ביקשו להזמין אותך כבר לפני שנתיים, אבל אז היית רק בן 58. עכשיו, משמלאו לך 60 שנה, רוצים להזמין לבירור'.

בשומעי את הדברים, נרעדתי אל ליבי, ואמרתי להם שאינני רוצה להגיע, כי חוששני שישאירו אותי שם...

ההורים הרגיעו אותי ואמרו לי בפנים מחייכות, ש'כל כך טוב כאן, שייתכן שכשתגיע – תרצה להישאר, אבל עדיף שתישאר למטה'... כך, במדויק, היו הדברים.

השבתי לאבא שלי שאינני רוצה להגיע, אבל הוא, שם למעלה, אמר שבכל אופן רוצים להזמין לבירור, 'כיון שהאדם היחיד שיודע את הפרטים במדויק, זה אתה, בהיותך בעל המעשה'.

'אז מה אעשה?! שאלתי.

'תפנה לרב ותשאל מה לעשות', אמר אבי.

'לאיזה רב לגשת?'

'לרב קנייבסקי', החזיר אבא.

התעוררתי בשעה 4 לפנות בוקר, והנה חלום, ורק אז הבנתי את פירוש הפסוק שנאמר אצל פרעה 'וייקץ והנה חלום'. בעתה אחזתני, ולא ידעתי כיצד לצאת מזה, במיוחד כשזכרתי היטב את פרטי

המעשה ההוא שהתרחש לפני 43 שנים, בהיותי לומד בישיבה, וגם ידעתי שהמשפט שיצא מפי אבי ז"ל שביקשו להזמין כבר לפני שנתיים גם הוא נכון, וכפי שאספר להלן.

לא הייתי צריך להתאמץ כדי לזכור את פרטי המעשה עם הר"מ שלי בישיבה. המקרה המסעיר רודף אחריי במשך כל השנים, ולא עזבני לרגע אחד. ומעשה שהיה כך היה:

יום אחד נכנסתי ל'סדר' בוקר בישיבה. כל 300 הבחורים היו כבר באולם, ופתחו בלימוד. לפתע ניגש אליי אחד החברים וטען שהגמרא שאני לומד בה היא שלו, ודרש שאחזירנה לו. כיון שידעתי בוודאות שהוא טועה, והגמרא שייכת לי, סירבתי לשמוע לדבריו.

הבחור פנה אל הרב היושב בקצה האולם, והנה הרב קורא לי ומבלי לשאול שאלות ומבלי לברר את האמת דורש ממני להשיב לחברי את הגמרא. 'אבל הגמרא היא שלי', ניסיתי לטעון, אולם בטרם סיימתי את המשפט, נחתה עליי סטירה אדירה! הסטירה היתה כל כך חזקה ומצלצלת, עד שנשמעה ממקומי למרחק כמה מטרים. זכורני שקול ההד של הסטירה היה כה חזק, עד שכל התלמידים הפסיקו ללמוד, ובאולם שרר שקט מוחלט.

שוו בנפשכם באיזו פגיעה מדובר, 300 בחורים רואים בחרפתי, ובטוחים שעשיתי את שלא יעשה, ולכן קיבלתי סטירה בעוצמה שכזו. הרי לא ייתכן אחרת!

כמובן שנעלבתי ונפגעתי עד עמקי נשמת, והאירוע פגע בי עד לאימה.

יצאתי מהיכל הישיבה, והנה ניגש אלי ראש הישיבה, וכששמע במה מדובר, הבין את העוול הנורא שנעשה לי, והחל להרגיעני. בהיותו אדם חכם, עשה זאת בתבונה, ולא ניסה לסגור על הר"מ ההוא, אלא אמר 'אני מאוד מאוד מבין לליבך, אבל בטוחני שהיתה כאן אי הבנה'. לאחר שהוסיף עוד אי אלו דברי הרגעה, ביקשני שלא להוציא את הסיפור החוצה, ולא להעבירו לאף אחד. הוא הדגיש שאינו דורש זאת ממני, 'אבל אם יעלה הדבר בידך, אבקשך שלא לספר את הדברים'.

באותו רגע גמלה בי ההחלטה לציית לדבריו של ראש הישיבה, וגם כשחזרתי לביתי לכמה ימי מנוחה, וההורים שאלוני מה אירע, התחמקתי, ולא סיפרתי להם מילה וחצי מילה. השארתי את הסיפור בתוך ליבי, ובמבט לאחור באמת איני יודע כיצד הצלחתי לעשות זאת.

היה זה אירוע כל כך טראומתי שאינני מבין כיצד עמדו לי כוחותיי לא לספרו לאיש. אבל המציאות היא שמאז ועד עתה, לאורך כל 43 השנים, לא סיפרתי את הדבר ממש לאף אחד. עד החלום בליל שבת, לא שיתפתי בכך גם את קרובי המובהקים ביותר.

הרב לא ביקש ממני סליחה, ואני השתדלתי לחזור לחיי שגרה, ולשכוח מהסיפור. לא אוכל לומר שהדבר עלה בידי בקלות, אבל כיון שטבעם של חיים שהם שוטפים וזורמים, המשכתי את זרם החיים, והגעתי בס"ד עד הלום. אבל לא שכחתי מהסיפור, ולו לרגע אחד. הסטירה האדירה ההיא ליוותה אותי בכל צעד שעשיתי.

לפני כ-4 שנים התגעגתי לישיבה שבה למדתי בנעוריי, והלכתי לבקר בה, ואף העזתי לדפוק על דלתו של הר"מ ההוא. אשתו פתחה את הדלת, ואמרה שהוא אינו מרגיש בטוב, אבל כשהתעקשתי להיפגש עמו, הכניסה אותי לחדרו, ואז הזדעזעתי לראות שהוא זורק את ראשו כל הזמן ואנה, בתנועות מפחידות. התמונה שהצטיירה בפניי היתה שכאילו מאן דהוא עומד לפני האיש, מימינו ומשמאלו, וסוטר כל העת על שתי לחייו, וזו היא הסיבה לתנועתו התכופה של הראש לשני הכיוונים.

כשיצאתי, אמרו לי בני הבית שתנועות הראש הללו החלו לפני זמן מה בצורה פתאומית, ללא כל הסבר. היינו אצל כמה רופאים, והם לא איבחנו שום מחלה, לא פרקינסון, ולא שום מחלה דומה, ולא ידעו להסביר את פשר התופעה. רציני לומר להם שאני יודע את הסיבה, אבל התאפקתי, ועצרתי את עצמי, ולא הוצאתי מילה מפי.

לפני שנתיים, ממשיך האיש ומספר, כמה ימים לאחר שמלאו לי 58 שנים, הרגשתי כאבים בחזה, וכשמיהרתי לקופת החולים אמרו לי שאני בעיצומה של התקפת לב חזקה, והזעיקו נט"ן שהבהיל אותי ליתל השומר, שם אמרו לי שאם הייתי מגיע מחצית השעה מאוחר יותר, ייתכן שלא היה כבר מה לעשות! והנה לפתע בא החלום על 'ההזמנה לבירור בפני בית דין של מעלה', ועל כך שיכבר לפני שנתיים ביקשו לקרוא לך... הרגשתי שיש דברים בגו, ומיד כשהתעוררתי בשעה 4 בבוקרו של יום השבת, מיהרתי לביתו של מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, והתפללתי ותיקין בילדרמן.

לאחר התפילה ביקשתי להתקבל מיד אצל הרב שליט"א, אבל בני הבית רצו לדחותני בטענה שאין זו שעת קבלת קהל. כשאמרתי להם שימן השמים שלחוני אליו, ותיארתי את שהיה בחלום, ושאבי המנוח אמר שאתייעץ עם הגר"ח, הכניסוני לחדרו. כששמע הגר"ח את הדברים אמר שחלומות שווא ידברו. אמרתי לו שלמרות זאת אני מרגיש שיש כאן משהו אמיתי, והוא הורה לי לכנס בית דין ולומר שאני מוחל לאותו רב במחילה גמורה.

ואכן, הגאון רבי אליהו מן שליט"א, שנכח במקום, קרא לעוד 2 תלמידי חכמים, והודעתי בפניהם שאני מוחל לפלוני. אך עדיין לא הרגשתי רגוע. אמרתי לגר"א מן שאני רוצה לנסוע אל הר"מ ההוא, ולומר את בקשת המחילה בפניו. הגר"א נכנס אל מרן, ושאלו האם יש טעם בדבר, והסכים.

מיד ביום ראשון נסעתי לביתו של הר"מ המתגורר בירושלים. אני דופק על דלת ביתו, ואין קול ואין עונה. אחד השכנים ששמע את הדפיקות הרצופות, יצא ואמר לי שבליל שבת הבהילו את שכנו לבית החולים, והוא שוכב שם במחלקת טיפול נמרץ. ליבי החסיר פעימה. רצתי לבית החולים, והגעתי היישר למיטתו של החולה, שם עמדו אשתו ובניו. התברר לי שהרופאים הזעיקו אותם, כיון שמצבו קשה, ושעותיו ספורות.

ניגשתי אל בן הזקונים שלו ואמרתי לו שאני רוצה להיכנס לרגע לאביו, ולומר לו משהו. הבן דחה את בקשתי בכל תוקף, ואמר שאביו אמנם מצוי בהכרה מליאה, אבל מצבו כל כך קשה שפשוט לא שייך לדבר איתו. הוספתי ואמרתי לבן שברצוני להזכיר לאביו מעשה פלוני שבו הוא [האב] חָטָא כנגדי, והבן נבהל עוד יותר; 'האם זה הזמן לדבר איתו על חטאים?!' הרי הוא עלול לקחת את הדברים לליבו, ולהסתכן עוד יותר! ואז סיפרתי לו בקצרה את החלום, ואמרתי שהגר"ח הסכים שאגיע, ואולי דווקא זה יתרום לשיפור במצבו. בני המשפחה הסכימו להכניסני.

התקרבותי למיטתו וראיתי שהוא מחובר למכשירים רבים, ומצבו אכן קשה מאוד. במאמצים עליונים שאלתי אותו האם הוא זוכר את המעשה שהוא שפגע בי מאוד, והחולה נענע בראשו לאות הסכמה. אמרתי בקול שהנני מוחל לו על כך, ואף הוספתי שגם אני מבקש מחילה ממנו על שלא שמעתי בקולו כשביקש שאתן את הגמרא לחבר ההוא [למרות שכאמור הגמרא היתה שלי]. החולה אמר במפורש שהוא מוחל לי על כך, ואז ראיתי שהוא אכן הבין את כל הדברים שאמרתי לו, וימעמד המחילה הצליח בצורה יוצאת מן הכלל. הרגשתי שהוקל לי, וחזרתי לביתי. והנה, אני רק דורך על מפתן הבית, והטלפון מצלצל.

על הקו היה אחד מילדיו של הר"מ, וקולו נשמע נרגש במיוחד. אל תשאל מה קרה מיד לאחר שיצאת, הוא אומר. מצבו של אבא הוטב לפתע פתאום, והרופאים - שרק לפני זמן קצר הודיעו לנו את הגרוע מכל - נדהמו אף הם לראות את השיפור הדרמטי שחל במצבו, ולא הבינו איך זה קרה.

לא חלפו 48 שעות והחולה שב לביתו, אבל בכך לא נגמר הסיפור.

בני הבית סיפרו לי על מופת נוסף שהתרחש, כשתנועות הראש המוזרות של אביהם פסקו לחלוטין, והוא חזר להיות כאחד האדם. וכשם שאף אחד לא הבין על מה ולמה החל הראש לזוז, כך גם הפעם לא היתה להפסקת התזוזה כל הסבר טבעי.

ביקשתי מהגר"א מן שישאל את מרן הגר"ח האם אפשר לתלות את הנס שקרה לר"מ שלי בתנועות הראש בבקשת המחילה, והוא השיב בחיוב, ואמר שייתכן בהחלט לתלות את הדברים זה בזה. כעבור שבוע ימים נסעתי שוב לבקר את הר"מ בביתו, ומצאתי לפניי אדם בריא ושמח. חזרנו שוב על בקשת המחילה, והכל הלך למישרין.

צריך לזכור, מוסיף איש שיחנו, שהר"מ שלי הוא בן 87, ולמרות הכל הוא שב בס"ד לאיתנו, מה שמוכיח שהחולשה הגופנית הגדולה, והמחלה שבאה עליו, כנראה היתה בגלל האירוע ההוא, לפני 43 שנים.

במהלך הביקור נזכרנו לפתע שיש גם צלע שלישית בכל הסיפור, והוא החבר שבגללו קרה מה שקרה... הרגשנו צורך לחפש גם אותו, ולשתפו במה שהתרחש בימים האחרונים. זמן רב לקח עד שמצאנו אותו, ואז התברר להוותנו שמזה שנים רבות האיש הזה אינו בקו הבריאות, ודעתו השתתתה עליו. הגענו לביתו וניסינו לתמוך בו, ולהזכיר גם לו את מה שהיה עם הגמרא בהיכל הישיבה, אבל הוא לא ידע מה נעשה איתו.

עד כאן פרטי הדברים כפי שסיפר בעל המעשה, המתגורר בשכונת רמת אהרן. דומה שבאמת אין צורך להאריך בפרטי המסקנות והלקחים שאפשר ללמוד מכך. יש דין ויש דיין, וגם לאחר כל כך הרבה שנים, כשהאדם עלול לחשוב אולי החטא כבר 'נשכח', דואגים להזכיר לו שהכל - הכל כתוב וחתום.

יהודי עם בליטות...

אמר פעם אחד מחשובי האדמו"רים לחסיד שבא לפניו: כאשר תמצא יהודי עם בליטות (מידות קשות), אל תנסה לחתוך לו אותם או למעוך אותם להשוותם עם שאר המקומות, אלא עֲשֵׂה בעצמך שקיעות כדי שיכנסו בהם בליטותיו של זולתך.

לעולם יהא אדם מעביר על מידותיו

התורה העידה על משה רבנו (במדבר יב, ג) "והאיש משה עניו מאוד". וכתב רש"י שם: "שפל וסבלן". ובאגרת הרמב"ם (אגרת הנחמה) כתב בביאור כתוב זה: "שהיה מעביר על מידותיו והיה מוכן לוותר על חייו עבור חייהם של בני ישראל". כמובן שיש דרגות רבות בזה אך על כל אדם לשאוף להגיע למקום שבו וממנו הוא חושב ומבין שמסוגל להגיע.

"הכנתי לך קפה חדש..." , אמר רבי שבת

רבי שֶׁפְּתִי פרנקל זצ"ל היה ניצול שואה ותלמיד חכם גדול, שהשקיע את כל אונו והונו בהגהת ספר ההלכה של הרמב"ם - היד החזקה, במטרה להוציא גירסא מתוקנת של טעויות המעתיקים שהשתרבבו במהלך הדורות. הוא הסתובב בספריות בכל מיני מקומות בעולם, שילם משכורות לעשרות אנשים שישוו ויגיהו, ואכן זכה אחרי הכל להוציא גירסא מתוקנת של הרמב"ם.

באחת הפעמים בה שישבו הרב פרנקל ומזכירו ליד השולחן נשפך ללא כוונה כוס הקפה של המזכיר על השולחן ועל בגדיו של הרב. הלה חשש מתגובתו של ר' שבת, שיצא מהחדר ללא אומר ודברים... אך ראה זה פלא! כעבור כמה דקות חזר ר' שבת לחדר כשכוס קפה מהבילה בידיו... "שמתי לב שהקפה שלך נשפך, קח, הכנתי לך קפה חדש..." אמר.

מדוע ישב ראש הישיבה על מקומו עד סיום האירוע?

פעם השתתף ראש ישיבת חברון, הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל, בשמחת שבע ברכות של אחד מתלמידיו, גם כאשר התפזר קהל המשתתפים המשיך הגר"י סרנא לשבת במקומו עד שעזב אחרון האורחים את המקום. בני הבית בו נערכה השמחה שתמהו לפשר הדבר ראו לפתע את הגר"י מתרומם ממקומו וניגש לצאת.

לאחר מכן התברר שתוך כדי השמחה שפך החתן בלי כוונה כוס שתיה על מכנסיו של ראש הישיבה, וכדי שהחתן [שלא היה מודע למה שקרה] לא ירגיש שלא בנוח המתין ראש הישיבה עד שהקהל התפזר, וכאשר עזב אחרון המוזמנים את הבית קם גם הגר"י ופנה לביתו....

***

ובסיום מאמרנו נראה עד היכן מגיע מבט של אדם גדול כלפי חינוך של השני/הבן/התלמיד.

על הפסוק: "וַיִּשֶׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל וַיִּשָּׂא אֶת קִלּוֹ וַיִּבְדָּךְ."

מבאר המדרש:

לְפִי שָׂא בְּיָדֶיךָ רִיקָנוֹת. אָמַר: אֶלְיָעֶזֶר, עֶבֶד אָבִי אַבְרָהָם, הָיוּ בְּיָדָיו נְזָמִים וְצַמִּידִים וּמִגְדָּנוֹת, וְאֲנִי אֵין בְּיָדִי כָלוּם. לְפִי שָׂרְדָךְ אֶלְיָפוּ בְּוַעֲשׂוּ בְּמִצּוֹת אָבִיו אַחֲרָיו לְהַרְגוֹ וְהַשִּׁיגוֹ, וּלְפִי שָׂגְדֵל אֶלְיָפוּ בְּחִיקוֹ שֶׁל יַצְחָק, מִשָּׁךְ יָדָיו. אָמַר לוֹ (ליעקב): מָה אֶעֱשֶׂה לְצוּוֵי שֶׁל אַבְרָהָם? אָמַר לוֹ יַעֲקֹב: טַל מֵה שְׂבִיבֵי, וְהֶעֱנִי חָשׁוּב כְּמֵת:

למה לא הרג אליפז את יעקב?

אליפז לא רצח את יעקב אבינו - "לפי שגדל בחיקו של יצחק". הוא ישב בספסל הקרוב לסבא - יצחק אבינו, ממש "בחיקו".

אמר על כך המגיד הגר"י גלינסקי זצ"ל, את אשר שמע ממרן הסטייפלר זצוק"ל:

באחת הפעמים, כשנכנסתי לחדרו של הסטייפלר, הוא הגביה את ראשו מהגמרא, קיבלני בהארת פנים וביקש: "ר' יעקב, שב נא".

מילאתי את בקשתו, התיישבתי על הכסא הישן שעמד לצד השולחן.

פתח הסטייפלר ואמר: "חשבתי היום חידוש נפלא, הנה כתוב שבזמן שיעקב עזב את ארם נהריים בציווי אביו ואמו ויצא ללבן, נודע הדבר לעשו, ושלת אחריו את אליפז בנו בפקודה: לך הרוג את יעקב! אליפז רדף, השיגו, תפסו, אך לא הרגו מיד, אלא החל לספר לו את העניין החמור - כי מוטל עלי ציווי של כיבוד אב (שמעתם? כיבוד אב של לא תרצח...) מה היה הסוף? אליפז ביקש מיעקב שיסייע לו איך להתחמק בשלום מציווי אביו:

"אמר לו יעקב: טול מה שבידי, והעני חשוב כמת". זו העצה של יעקב אבינו ע"ה. יש ראייה מכאן שכדאי להחזיק בחור בישיבה, על מנת שלא יהיה רוצח (שבמקום להיות רוצח הוא יהיה רק גנב...)"

אמר הסטייפלר.

הביטוי של חז"ל "ולפי שגדל בחיקו", היינו, לא שהיה בא קצת לסדרים, אלא היה רגיל לבוא לסדרים... ראש הישיבה היה יצחק אבינו, ואליפז "ישב בחיקו", ממש לידו, ליד המשגיח. ובזכות זה, לפחות לא הרג, את יעקב אבינו.

יסוד עצום למדנו - מוטב להחזיק בחור בישיבה, ולו רק כדי שלא יהיה פושע גדול, אפילו אם לא יצא ממנו תלמיד חכם או אברך, ואף גרוע מכך. (כמובן כל זמן שלא יזיק ויקלקל אחרים).

***

לעיתים אנו מצפים מתלמידינו/בנינו גדולות ונצורות, עלינו לדעת שכל אחד נמדד ונאמד לפי כוחו ויכולותיו, ואין לדמות בין אחד לשני, כל אחד והמתנות שהקב"ה נתן לו. ויש לזכור כי תחילה וראש מחויבים אנו בכבודו, ובודאי גם לפי זה רמת הדרישות שלנו כלפיו צריכה להיות מותאמת.

עם הלב שלך, הראש שלך והמידות שלך...

מסופר על מרן הגאון רבי נפתלי אמסטרדם זצ"ל, מגדולי תלמידיו של מרן רבי ישראל מסלנט זצ"ל, שאמר פעם לרבו: "אילו היה לי את הראש של ה'שאגת אריה', את ליבו של בעל 'היסוד ושו"ר העבודה', ואת מידותיו של רבינו [ר' ישראל סלנטר], כי אז יכולתי לעבוד את ה' כראוי". ענה לו ר' ישראל זצ"ל: "נפתלי! אתה עם הראש שלך, עם הלב שלך, עם המידות שלך תהיה ר' נפתלי אמסטרדם! תנצל את הכוחות והכלים אשר ניתנו לך, ובזה תגיע לפסגת ורום המעלה שבך!" (שפתי חיים', מועדים ח"א עמ' יט).

למה לא היית זושא האמיתי?

כעין זה מסופר על הגה"ק רבי זושא מאניפולי, שאמר פעם לתלמידיו: "היודעים אתם מאיזו שאלה אני מפחד ביום הדין? על כל השאלות שישאלו אותי, יהיה לי מה לענות להם. ורק על שאלה אחת אשאר ללא מענה..."

וכך ביאר רבי זושא את כוונת דבריו: "אם ישאלו אותי מדוע לא היית למדן כמו ה'שאגת אריה', אענה להם שלא נתנו לי מהשמיים ראש עם כשרונות כאלו מבריקים, כמו שהיה ל'שאגת אריה'. אם ישאלו אותי מדוע לא היית צדיק כמו רבך, הרבי ממזריטש, אענה להם שלא נתנו לי מהשמיים כוחות רוחניים כאלו עצומים, כמו שהיה לרבי שלי, הרבי ממזריטש, וכן אם ישאלו אותי מדוע לא עבדת על מידותיך להיות בעל מידות טובות, כמו הרבה מגדולי הדורות, אענה להם שלא נתנו לי מהשמיים כוחות נפש כאלו חזקים כמו שהיו להם.

"ואם כן, על כל השאלות האלו אוכל לענות תשובה, אבל רק על שאלה אחת ויחידה לא תהיה לי שום תשובה! אם יבואו ויתבעו אותי: 'זושא! לא היו לך את הכוחות של אחרים, אבל למה לא היית זושא האמיתי? עם הראש שלך, עם הכוחות הרוחניים שלך ועם הטבעים שלך?! למה לא היית כפי שיכולת באמת להיות, לפי כל הכלים והנתונים שהיו לך?! למה לא ניצלת את מקסימום הכוחות שלך לעבודת השם יתברך?! למה לא עבדת עם עצמך, ורק עם עצמך לבד?! למה לא היית 'זושא'??..."

הבה נהיה אנחנו! לא נחקה אחרים, אלא נמצה את יכולותינו, כוחותינו וכשרונותינו, וההצלחה בסייעתא דשמיא מובטחת.